

4. ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Orné půdy ubývá

V Pardubickém kraji dlouhodobě ubývají plochy orné půdy, a to zejména ve prospěch trvalých travních porostů. Nejvýraznější byl tento trend v letech 2006 – 2011 ve správních obvodech ORP Králíky, Žamberk a Lanškroun. Pokračuje pozvolné zvyšování podílu zastavěných ploch (zejména na Pardubicku a Přeloučsku), v menší míře se na struktuře půdního fondu ve všech správních obvodech s výjimkou Pardubicka příznivě projevuje zalesňování.

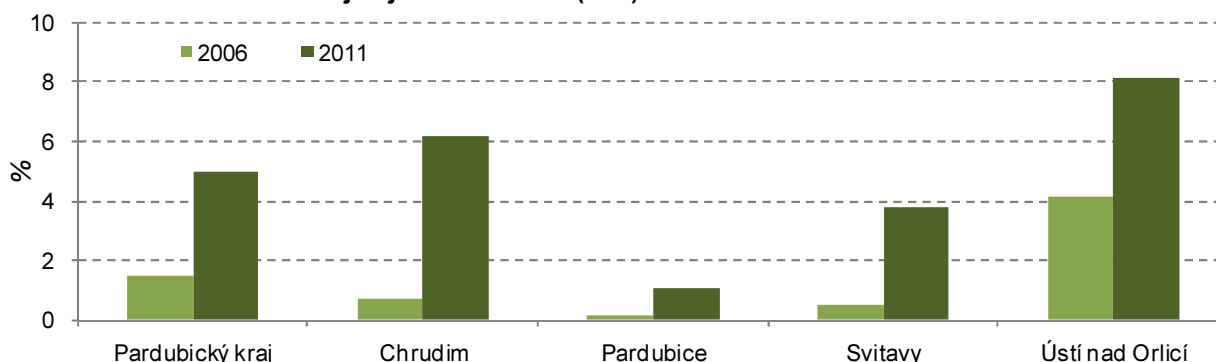
Počet ekologických zemědělců stále roste...

V roce 2011 pokračoval nárůst počtu ekologických zemědělců. Největší počet ekologických zemědělců je tradičně na Orlickoústecku, což souvisí s intenzivnějším využíváním zemědělsky méně vhodných ploch (např. podhorských oblastí) pro jinou než klasickou produkci, která by v daných lokalitách byla ekonomicky neudržitelnou.

...stejně jako podíl ekologicky obhospodařované půdy

Podíl ekologicky obhospodařované půdy (tj. půdy v ekologickém zemědělství a přechodném období) se jen za poslední rok zvýšil o čtvrtinu a dosáhl v kraji 5 % celkové výměry zemědělské půdy, přičemž v okrese Ústí nad Orlicí překročil 8 %, naopak v okrese Pardubice dosáhl pouze 1 %. Oproti roku 2006 se v kraji tento podíl více než ztrojnásobil, přesto kraj díky své rozsáhlé tradiční zemědělské produkci za ostatními kraji z hlediska ekologického zemědělství dlouhodobě zaostává. Nižší podíl ekologicky obhospodařované půdy je pouze v Jihomoravském, Středočeském kraji a v Hlavním městě Praze.

Graf 4.1 Podíl ekologicky obhospodařované zemědělské půdy na celkové výměře zemědělské půdy v Pardubickém kraji a jeho okresech (v %)

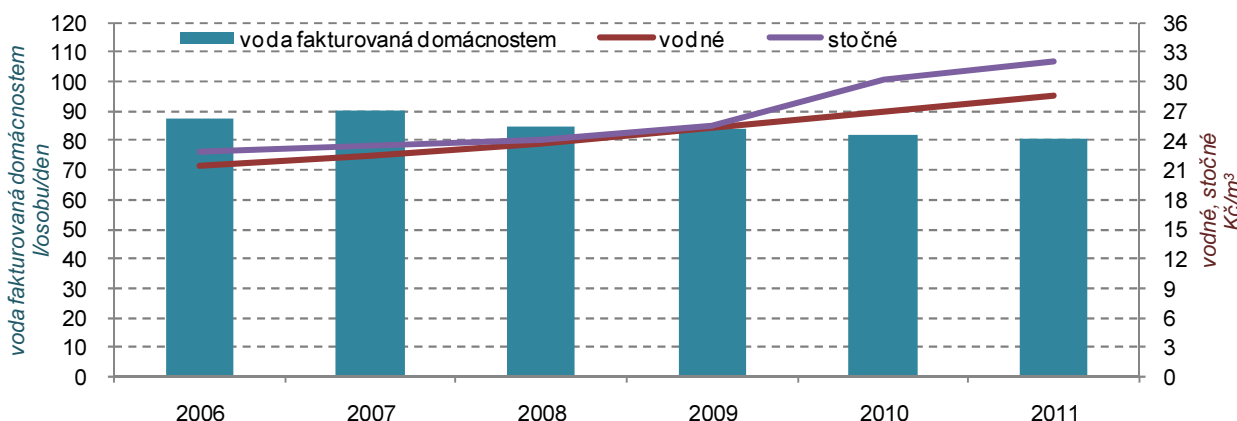

Zdroj: Ministerstvo zemědělství

Specifické množství vody fakturované domácnostem klesá

V souvislosti se zvyšováním vodného a stočného klesá dlouhodobě v kraji (stejně jako v celé republice) specifické množství vody fakturované domácnostem. Za poslední rok se v Pardubickém kraji snížilo toto množství o 0,9 litru na osobu a den na 80,9 litru; od roku 2006 se toto množství snížilo o 6,5 litru.

Graf 4.2 Specifické množství vody fakturované domácnostem (l/osobu/den), vodné a stočné¹⁾ (Kč/m³) v Pardubickém kraji

¹⁾ vodné a stočné je uváděno v cenách bez DPH

Roste podíl obyvatel napojených na kanalizaci s ČOV

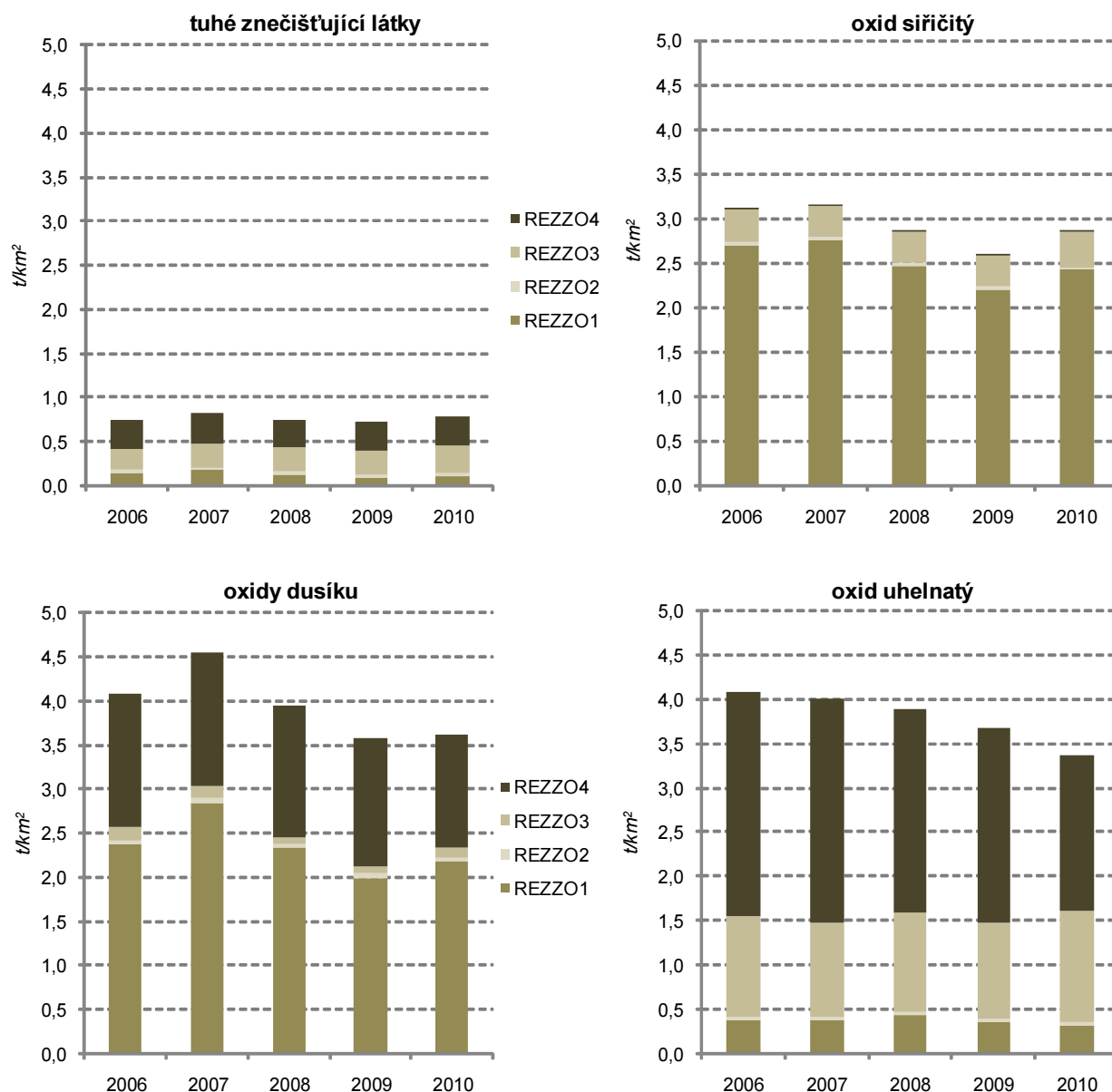
Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci v kraji dlouhodobě pozvolna stoupá; v roce 2010 dosáhl 72,1 % (o 0,3 p. b. více než v předešlém roce). Na kanalizaci s koncovou čistírnou odpadních vod byla v roce 2011

napojena obydlí 69,4 % obyvatel kraje (o 1,9 p. b. více než v roce 2010), přičemž v naprosté většině případů se jednalo o mechanicko-biologické čistírny odpadních vod. Podíl čistěných odpadních vod byl v roce 2011 o 1,4 procentního bodu nižší než v předchozím roce; dosáhl 95,1 %.

Emise hlavních znečišťujících látek v delším časovém horizontu pozvolna klesají...

Emise znečišťujících látek se v Pardubickém kraji v posledních pěti letech postupně snižovaly, a to zejména díky velkým stacionárním zdrojům (tj. REZZO 1). Největší pokles v roce 2010 nastal u měrných emisí oxidu uhelnatého (REZZO 1-4), a to o 9 % oproti roku předchozímu a o 18 % oproti roku 2006. Na jejich poklesu se podílely především mobilní zdroje (REZZO 4); v roce 2010 se produkce CO v dopravě snížila meziročně o pětinu, v porovnání s rokem 2006 téměř o třetinu.

Graf 4.3 Měrné emise REZZO 1-4 podle zdroje znečištění v Pardubickém kraji (v t/km²)

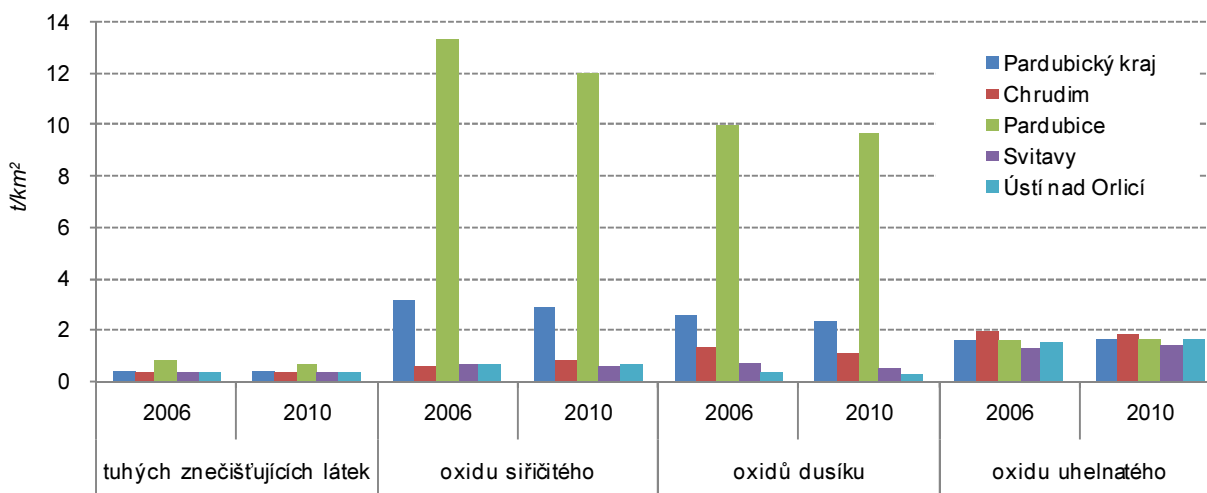
...v roce 2010 však s výjimkou oxidu uhelnatého rostly

Měrné emise tuhých znečišťujících látek v kraji v roce 2010 mírně vzrostly, dostaly se tak nad úroveň roku 2008. Obdobný vývoj byl u měrných emisí oxidu siřičitého. Velké stacionární zdroje znečištění se na emisích oxidu siřičitého podílejí v kraji dlouhodobě přibližně 85 % a ve srovnání s ostatními kraji vykazuje Pardubický kraj páté nejvyšší měrné emise této látky. Měrné emise oxidů dusíku v kraji vzrostly v roce 2010 oproti předešlému roku o 1,4 %, avšak oproti roku 2006 byly nižší o 11,5 %. K meziročnímu nárůstu došlo především u velkých stacionárních zdrojů, zatímco vliv dopravy poklesl. Pardubický kraj zaznamenává dlouhodobě nadprůměrné množství měrných emisí oxidů dusíku a jeho postavení mezi kraji je čtvrté nejnepríznivější.

Zhoršená kvalita ovzduší přetrvává zejména v okrese Pardubice

Z územního hlediska lze konstatovat, že emisemi je nejhůře postiženo území nejbližší zdrojům; v kraji se znečištění nejvíce dotýká okresu Pardubice. Zde mají negativní vliv na stav ovzduší ze stacionárních zdrojů především elektrárny v Opatovicích a ve Chvaleticích, dále pak průmyslové podniky v krajském městě a jeho okolí. Zhoršená kvalita ovzduší vlivem dopravy sužuje všechna větší města (zejména ta, kde se ve špičkách tvoří kolony aut z důvodu špatné průjezdnosti) a okolí hlavních dopravních tepen v kraji.

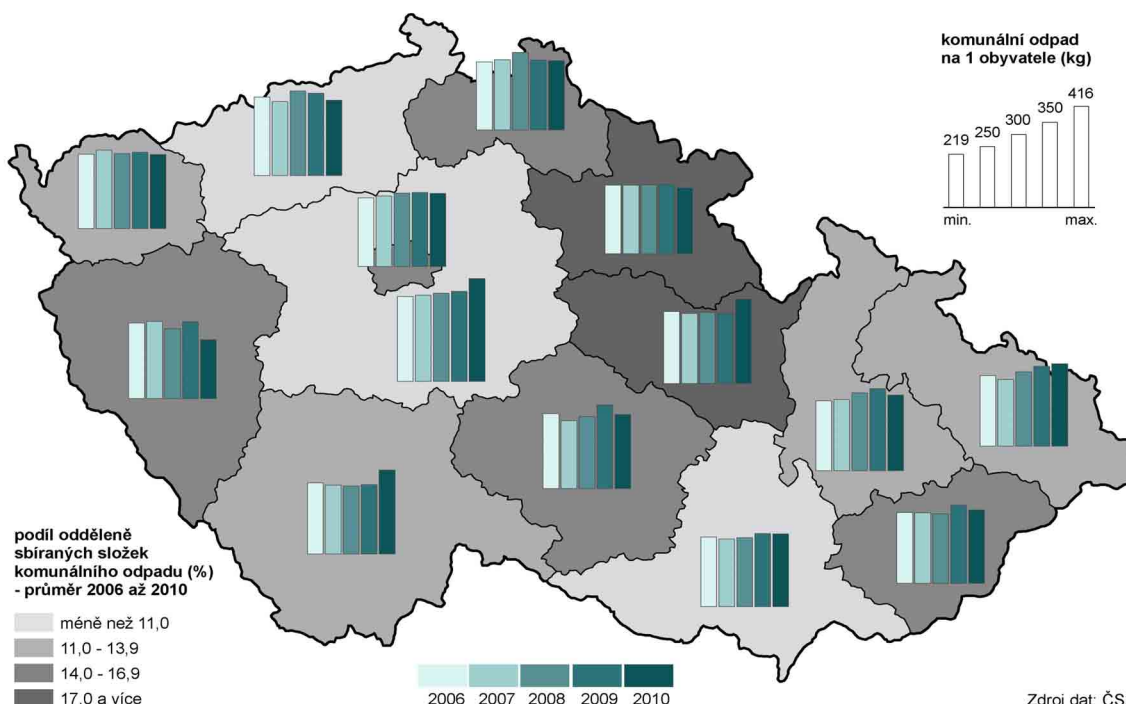
Graf 4.4 Měrné emise znečišťujících látek v okresech Pardubického kraje (v t/km²)

Ke zvýšení emisí ze stacionárních zdrojů došlo v roce 2010 ve všech okresech

Na úrovni okresů jsou k dispozici údaje pouze za kategorie stacionárních zdrojů (tj. REZZO 1 – velké zdroje, REZZO 2 – střední zdroje a REZZO 3 – malé stacionární zdroje znečištění). Emise čtyř sledovaných znečišťujících látek pocházejících z REZZO 1-3 ve všech okresech v roce 2010 rostly. Výjimkou byl pokles emisí oxidu uhelnatého v okrese Pardubice. Největší meziroční růst měrných emisí tuhých látek zaznamenal okres Chrudim (o 21 %) a u oxidu siřičitého okres Ústí nad Orlicí (o 27 %). V případě emisí oxidů dusíku a oxidu uhelnatého byl největší růst v roce 2010 oproti předešlému roku zjištěn v okrese Svitavy (o 32, resp. 15 %). Na zhoršení situace se podílel návrat části domácností k topení pevnými palivy v souvislosti s rostoucími cenami plynu a oživení hospodářské činnosti po odeznění recese.

Komunální odpad v krajích v letech 2006 až 2010

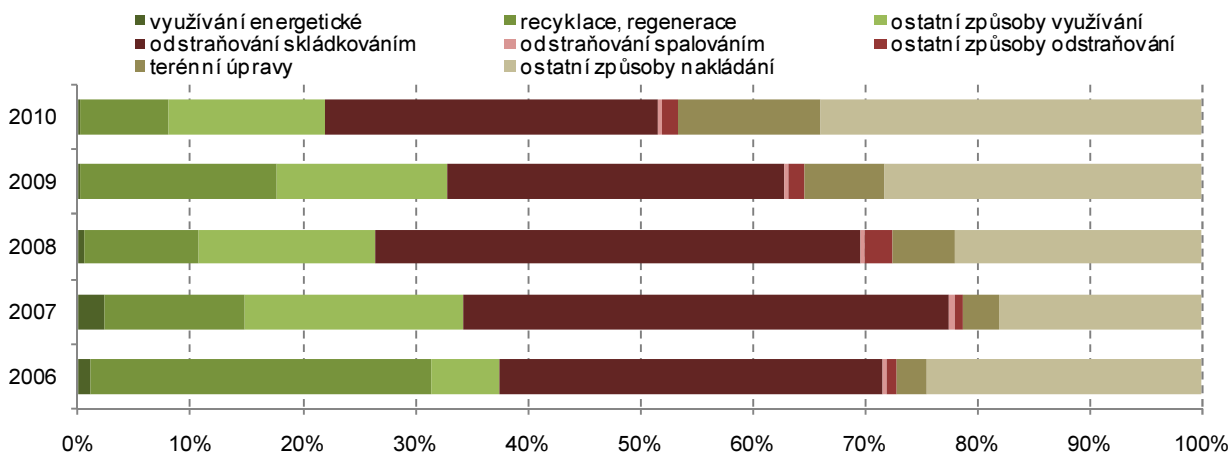
Množství odděleně sbíraných složek komunálního odpadu vzrostlo

Produkce komunálního odpadu vzrostla v roce 2010 oproti předchozímu roku v kraji o pětinu; v přepočtu na 1 obyvatele dosáhla 342 kg za rok. Toto množství je z celorepublikového hlediska nadprůměrné. Podíl odděleně sbíraných složek odpadu rostl až do roku 2008 na 20,0 %, v roce následujícím sice klesl na 14,4 %, avšak v roce 2010 se opět zvýšil.

Produkce podnikového odpadu poklesla

Vývoj celkové produkce podnikového odpadu v kraji rok od roku kolísá; v roce 2010 bylo vyprodukováno o 13 % méně podnikového odpadu než v předchozím roce a o 16 % méně než v roce 2006. Nižší objem odpadů vyprodukovalo především stavebnictví, zatímco oživení průmyslové produkce vedlo v tomto odvětví k růstu objemu vyprodukovaných odpadů. V přepočtu na regionální HDP v roce 2010 objem vyprodukovaného podnikového odpadu meziročně poklesl.

Graf 4.5 Nakládání s odpady v Pardubickém kraji podle vybraných způsobů nakládání

Nakládání s nebezpečným odpadem tvoří jednu dvacetinu celkového objemu

Celkové množství odpadu, se kterým bylo v kraji nakládáno, se do roku 2009 zvyšovalo, v roce 2010 byl jeho objem o 13 % menší než v předešlém roce, avšak o 16 % větší než v roce 2006. Objem nebezpečného odpadu se v kraji od roku 2007 postupně snižuje; v posledních letech představoval jeho podíl na celkovém nakládání více než 5 % objemu.

Množství využitého odpadu pokleslo...

Množství využitého odpadu v Pardubickém kraji do roku 2009 rostlo, podíl využitého odpadu v roce 2010 činil 22 % celkového objemu odpadu, se kterým bylo v tomto roce nakládáno, to je o třetinu méně než v roce předchozím. Při recyklaci či regeneraci bylo využito 8 % celkového množství odpadu, energetické využívání je svým podílem v kraji zanedbatelné.

...podobně jako odstraněného odpadu

V souvislosti s růstem celkového objemu odpadu rostlo i množství odstraněného odpadu, a to až do roku 2008 – v letech 2009 a 2010 došlo k jeho poklesu. Podíl odstraněného odpadu v roce 2010 dosáhl 31 % (o rok dříve 32 %), z čehož 30 % představovalo skládkování, zatímco spalování pouhých 0,4 %. V posledním roce, za který jsou k dispozici data, bylo v kraji ostatními způsoby nakládáno se 47 % odpadu, z toho na terénní úpravy připadlo 13 % celkového objemu.

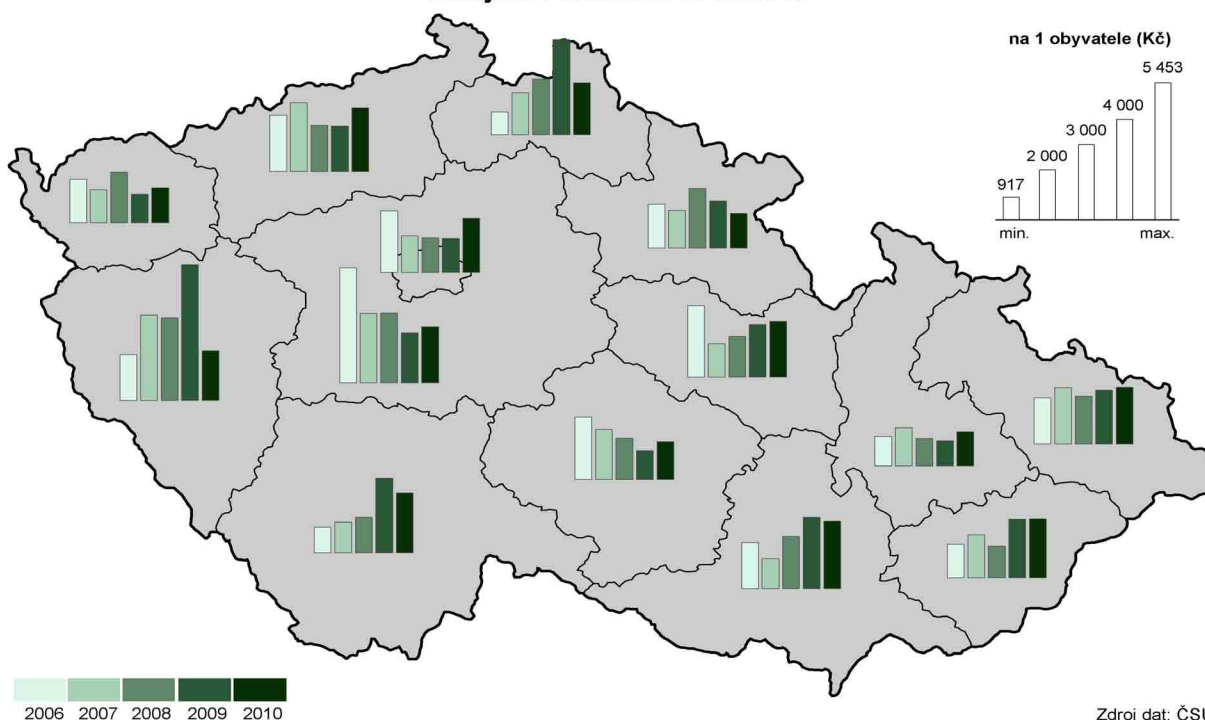
Graf 4.6 Investice a neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí subjektů se sídlem v Pardubickém kraji podle účelu (v %; průměr let 2006 – 2010)

Výdaje na ochranu životního prostředí kolísají, v roce 2010 výrazně poklesly neinvestiční náklady

Výdaje na ochranu životního prostředí meziročně kolísají. V roce 2010 dosáhly v Pardubickém kraji pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice na 1 obyvatele částky 2 235 Kč, což bylo o 6 % více než v předchozím roce, avšak o 22 % méně než v roce 2006. V členění dle účelu jsou za kraje k dispozici pouze data podle sídla investora. V roce 2010 byly neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí meziročně téměř o polovinu nižší, pokles nastal především u nákladů vynaložených na nakládání s odpady. Z výše uvedeného grafu znázorňujícího pětiletý průměr je patrné, že struktura finančních prostředků určených na ochranu životního prostředí se zásadně liší u investic a neinvestičních nákladů. Největší podíl investic jde na nakládání s odpadními vodami, zatímco rozhodující objem neinvestičních nákladů směřuje do nakládání s odpady.

Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice v krajích v letech 2006 až 2010

Zdroj dat: ČSÚ